

بسم الله الرحمن الرحيم

نگاهی نو به مدیریت علف‌های هرز

تألیف:

دکتر محمد علی آل‌ابراهیم

(عضو هیأت علمی دانشگاه سقز، محقق ادبیاتی)

دکتر بهروز خلیل طهماسبی

(عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات جنوب کرمان)

دکتر رسول فخاری

سرشناسه	: آل ابراهیم، محمدتقی، ۱۳۵۹.
عنوان و نام پدیدآور	: نگاهی نو به مدیریت علفهای هرز اتالیف محمد تقی آل ابراهیم، بهروز خلیل طهماسبی، رسول فخاری.
مشخصات نشر	: اردبیل: دانشگاه محقق اردبیلی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۷۰ ص.
شابک	: 978-600-8569-90-9
وضعیت فهرست نویسی	: قیفا
موضوع	: علفهای هرز-- مبارزه
موضوع	: Weeds--Control
موضوع	: علفهای هرز-- شناسایی
موضوع	: Weeds -- Identification
موضوع	: کشاورزی - حفاظت
موضوع	: Agricultural conservation
شناسه افزوده	: خلیل طهماسبی، بهروز، ۱۳۶۶.
شناسه افزوده	: ری، رسول، ۱۳۶۷.
شناسه افزوده	: دانشگاه محقق اردبیلی
شناسه افزوده	: University of Mohaghegh Ardabil
رده بندی کنگره	: SB۶۷
رده بندی دیویی	: ۶۴۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۹۱۵

نگاهی نو به مدیریت علفهای هرز

مؤلف: محمدتقی آل ابراهیم، بهروز خلیل طهماسبی و رسول فخاری

ویراستار ادبی: دکتر مهرداد آقایی

طراح جلد: هانیة محمدی صائم

چاپ اول ۱۳۹۸ ♦ قیمت ۵۰۰۰۰ ریال

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلف است»

«حق چاپ محفوظ است»

اردبیل، انتهای خیابان دانشگاه، دانشگاه محقق اردبیلی، انتشارات دانشگاه محقق اردبیلی، صندوق پستی ۱۷۹

www.UMA.ac.ir/press

press@uma.ac.ir

فصل اول: غلات..... ۱

۱-۱ غلات ۱

۱-۱-۱ گندم ۲

۱-۱-۲ جو ۴

۱-۱-۳ برنج ۲۴

۱-۱-۴ ذرت ۳۹

فصل دوم: حبوبات ۴۹

۲-۱ حبوبات ۴۹

۲-۱-۱ لوبیا ۴۹

۲-۱-۲ نخود ۵۴

۲-۱-۳ ماش ۵۷

۲-۱-۴ عدس ۵۹

فصل سوم: گیاهان صنعتی ۶۷

۳-۱ گیاهان صنعتی ۶۷

۳-۱-۱ سویا ۶۸

۳-۱-۲ آفتاب گردان ۷۴

۳-۱-۳ کلزا ۸۰

۳-۱-۴ پنبه ۸۷

۳-۱-۵ نیشکر ۹۴

۳-۱-۶ چغندر ۱۰۲

۳-۱-۷ توتون ۱۱۱

۳-۱-۸ سیب زمینی ۱۱۵

فصل چهارم: سبزیجات ۱۲۱

۴-۱ سبزیجات ۱۲۱

۱-۴-۱ سیر ۱۲۱

۲-۴-۱ موسیر ۱۲۴

۳-۴-۱ پیاز ۱۲۶

۴-۴-۱ ریحان ۱۳۰

۴-۱ کاه ۱۳۳

۴-۱ بوت‌فرنگی ۱۴۴

فصل پنجم: صیفی‌جات ۱۴۹

۵-۱ گیاهان صیفی‌جات ۱۴۹

۱-۵-۱ گوجه‌فرنگی ۱۴۹

۲-۵-۱ هندوانه ۱۵۹

۳-۵-۱ خربزه ۱۶۱

۴-۵-۱ خیار ۱۶۵

فصل ششم: گیاهان علوفه‌ای ۱۷۳

۶-۱ گیاهان علوفه‌ای ۱۷۳

۱-۶-۱ یونجه ۱۷۳

۲-۶-۱ شبدر ۱۸۲

فصل هفتم: باغات ۱۹۱

۷-۱ باغات ۱۹۱

۱-۷-۱ پسته ۱۹۲

۲-۷-۱ زرد الو ۱۹۲

۳-۷-۱ انار ۱۹۳

۴-۷-۱ بادام ۱۹۳

۵-۷-۱ سیب ۱۹۴

- ۶-۷-۱ زیتون ۱۹۵
- ۷-۷-۱ انگور ۱۹۵
- ۸-۷-۱ مرکبات ۲۰۴
- ۹-۷-۱ پرتقال ۲۰۴
- ۱۰-۷-۱ نارنگی ۲۰۵
- ۱۱-۷-۱ لیموترش ۲۰۵

فصل هشتم: گیاهان دارویی ۲۳۵

- ۸-۱ گیاهان دارویی ۲۳۵
- ۸-۱-۱ رعفران ۲۳۶
- ۸-۱-۲ زیره ۲۴۵
- ۸-۱-۳ علف هفت‌بند ۲۴۶
- ۸-۱-۴ آویشن ۲۴۷

فهرست منابع ۲۵۴

پیشگفتار

امروزه کمبود مواد غذایی و فرآورده‌های کشاورزی به دلایل مختلفی از جمله افزایش جمعیت، تخریب محیط‌زیست و پایین بودن راندمان تولید در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، چهره خود را بر جمعیت رو به افزایش کره‌ی زمین نشان داده است و انسان به موازات افزایش جمعیت، تمام تلاش خود را برای افزایش تولید به کار گرفته است. بر این اساس مهم‌ترین چالش جهان امروز امنیت غذایی و تأمین این نیاز اولیه انسان است. از طرف دیگر افزایش رشد اقتصادی در بسیاری از کشورها، منجر به افزایش تقاضا برای بهبود کیفیت زندگی مردم گردیده؛ به همین دلیل افزایش سطح زیر کشت به‌تنهایی پاسخ‌گوی جوامع بشری نبوده و باید به افزایش عملکرد در واحد سطح بیش از حد توجه کرد. در حالی حاضر افزایش تولید متکی به افزایش عملکرد در واحد سطح است. با توجه به این امر و از آنجایی که بازده تولید در واحد سطح پایین است، کنترل علف‌های هرز می‌تواند یکی از عوامل مهم در افزایش بازده تولید باشد. تحقیقات صورت گرفته حاکی از آن است که در صورت عدم کنترل علف‌های هرز میزان خسارت بست به توان رقابتی گیاه زراعی بین ۱۰-۱۰۰ درصد متغیر است. یکی از ابزارهای مؤثر در این زمینه، استفاده سیستم مدیریت تلفیقی علف‌های هرز است که می‌تواند اثرات منفی علف‌های هرز را به‌وسیله‌ی تلفیق استراتژی‌های مکمل کاهش دهد. امروزه مدیریت تلفیقی علف‌های هرز به‌منظور کاهش مصرف علف‌کش‌ها در مزارع کشاورزی یک امر ضروری است. تلفیق روش‌های متفاوت کنترل علف‌های هرز امکان موفقیت مدیریت پایدار علف‌های هرز و کاهش میزان مصرف علف‌کش‌ها را فراهم کرده است. هدف سیستم مدیریت تلفیقی علف‌های هرز، حذف علف‌های هرز از مزارع نیست؛ بلکه کاهش علف‌های هرز در سطح مزرعه است. به‌طور کلی برنامه کنترل علف‌های هرز به‌صورت تلفیقی در اوایل دهه ۱۹۷۰ ارائه شد. اگرچه در کشور ما هم همانند کشورهای پیشرفته سهم اصلی کنترل

علف‌های هرز بر دوش علف‌کش‌ها است، اما در کشور ما عدم به‌کارگیری مطلوب تکنیک‌های مدیریتی مثل کنترل زراعی (تناوب، کشت مخلوط، کوددهی)، کنترل شیمیایی (استفاده از مخلوط علف‌کشی، تناوب علف‌کشی و...) و... کنترل مناسبی از علف‌های هرز ایجاد نمی‌شود و با توجه به پدیده مقاومت علف‌های هرز به علف‌کش‌ها دیری نخواهد کشید که با مشکل جدی در زمینه‌ی کنترل علف‌های هرز مواجه خواهیم شد. برای همین امر توجه دوچندان از طرف دانشمندان و مبلغین این رشته در شناسایی، تأیید و تلاش برای انتشار اطلاعات مدیریتی مناسب با در نظر گرفتن شرایط خاص هر منطقه لازم است. از مهم‌ترین جنبه‌های مثبت این اقدام می‌توان به عدم تحمیل هزینه‌های مازاد بر کشاورزان و مدیریت علمی علف‌های هرز اشاره نمود.

با توجه به نیاز کشور به خودکفایی در تولید محصولات کشاورزی و اهمیت مدیریت علف‌های هرز در تولیدات کشاورزی بر خود دیدیم تا با توجه به اهمیت این موضوع، مطالب را در این زمینه به رشته تحریر در آوریم. انتظار بر این است که مجموعه حاضر بتواند مایتمندی مخاطبان را به خود جلب کند. هرچند که مجموعه حاضر خالی از خطا و اشتباه نیست، ولی باوجود این، هرگونه کمی و کاستی که در این مجموعه دیده شود ما را در اصلاح آن راهنمایی فرمایید. با تمام این تفاسیر امید است این مجموعه بتواند در مدیریت هر چه‌بهرتر علف‌های هرز در گیاهان زراعی، باغی و چمنی و صیفی‌جات به مدیران، زارعین و پرورش‌دهندگان کمک شایانی کند.

دکتر محمدتقی آل ابراهیم

دکتر بهروز خلیل طهماسبی

دکتر رسول فخاری